עשין כב טוש"ע א"ח סי

ל סעיף ב:

ז ג מיי׳ פ״א מהל׳ קרבן

רכג: ד מיי פ"א מהלכות מילה הלכה א סמג

עשין כח טוש"ע י"ד סי" רס:

מ ה טוש"ע א"ח סי' לח

סעיף ג בהג"ה: סעיף

רבינו חננאל

איכא דאמרי כולי עלמא

היכא ואמוי כולי עלמא [לצאת] לא בעי כוונה ובלעבור משום בל תוסיף

פליגי. תנא המא סבר

גמליאל סבר אינו עובר

עד שיתכוון לעבור. ואיבעית אימא אי סבירא

לז דשבת (לאו זמז תפיליז

ספר אחר) זמן תפילין היא [דכו״ע] לא לצאת

כוונה, והכא בלעבור שלא

בזמנה פליגי. אי הכי

לר׳ מאיר דאמר שבת

לו כארו ואמו שבון לאו זמן תפילין היא, לא לצאת ולא לעבור

ולא בעי כוונה. אלא

לצאת ולא לעבור חייב,

ילקה שעובר על בסוכות

תשבו שבעת ימים. והוא

ימים שבתורה. ואע״פ שלא נתכוון לעבור.

. אלא מחוורתא כדשני[נ]ן

מעיקרא, ומתני׳ דלא כר׳

מאיר. מאן תנא הוא דסבר שבת זמן תפילין היא ר' עקיבא היא,

דתניא ושמרת כו', עד אלא לפסח בלבד, אבל

תפילין אפילו בשבתות

וימים טובים. ואקשינן

אלא הא דתנן בכריתות פרק א' הפסח והמילה

מצות עשה הז. דלא כתיב

לפרשה זו בפסח דכתיב בה ושמרת. שמירה זו

אפי׳ זוג אחד

אסיר.

לעבור ולא בעי

כוונה, ורבן

פסח הלכה א סמג עשיו

וסמג שם טור ש"ע א"ח סי׳ לא סעיף Zſ.

ל) [ר"ה כח:], ב) מנחותלו:, ג) זבחים קו: כריתות ב.. ד) מכות יג: שבועות ד. לו. סוטה ה. ע"ז נא: זבחים קו. מנחות לט:, ה) יומא פא. מנחות לו:. ו) מנחות לו:. לנמות טי, ד) פנמות טי, 1) [זבחים יט.], ה) [ברכות מד:], ט) ועי' ירושלמי ברכות פ"ב ה"ג, י) ר"ה לג.,

תורה אור השלם 1. וְשְׁמֵּרְתָּ אֶת הַחֻקְּה למועדה מימים הואת יָמִימָה: שמות יג י יָמִימָה: שמות יג י 2. וְהָיָה לְךְּ לְאוֹת עַל יי יְּיָהֶי הְּלְּזְּבְּרוֹן בֵּין עֵינֶיךְ לְמֵעֵן תִּהְיָה תּוֹרַת יְיְ בָּפִיךְ כִּי בְּיָר חֲוֹקָה הוֹצְאָךְ יִיְ מִמִּצְרָיִם:

הגהות הב"ח

(A) גמ' ודילמא סבירהליה לילה: (ב) רש"י ד"הוחיבעית אימה אי סבירה לן אי שמעינן דלכולי עלמא: מחווכתה וכו׳ דקא מיפלגי: (ד) ד"ה שכת נמי וכו׳ דמההוא מכח: לני לכן לבורווא קלט: (ה) תום' ד"ה מיכל וכו': וכיון דלא מיכוונה וכו': (ו) בא"ד דטעמא למ"ד

מוסף רש"י הישו בשמיני בסוכה. הישן בשמיני בסוכה.
שלו לפוס מלוס, ילקה.
שהלי מוסיף על מלוח
ועובר משוס כל מוסיף
ועובר משוס כל מוסיף
ורדה בח:). אלא לענין
עשה פסח בלבד. והכי קאמר
עשה פסח משנה לשנה מנחות לו:). דתנן הפסח ,....... דתנן הפסח והמילה מצות עשה. נפ"ק דכריתות דקחשינ להתחייב וקתני והפסח והמילה כרת שלהם שננתה. דחטאת אינה באה שגמים, דושמת לדני כחים אלא על לאו וכרת כדכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה (זבחים קו:). השמר דלאו לאו. השמר דכמיב במילתל דמוהר רסמנל לל תעשה, הוי לאו גמור ללקות, כגון (דברים כד) השמר בנגע הלרעת, דמשמע שלא יקון בהרחו, וכן (שמות לד) השמר לך פן תכרות ברית וגו', אבל השמר דעשה כגון האי דמשמע שמור לעשות תפילין, עשה הוא

ואיבעים אימא. לענין לנאת כולי עלמא לא פליגי דידי חובתיה נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין בל תוסיף פליגי לח"ק כי היכי דלענין מפיק נפיק לענין בל חוסיף נמי עבר ולרבן גמליאל אי לא

זמן תפילין לא לעבור ולא לצאת בעי כוונה ואיכא בל תוסיף אלא שבת לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק ואיבעית אימא דכ"ע לצאת לא בעי כוונה והכא לעבור משום בל תוסיף קמיפלגי סבר שלא בזמנו נמי אפי׳ בלא כוונה דתנא קמא סבר לעבור משום בל תוסיף לא מצוה היא ותוספת עמה ולרבן גמליאל בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לעבור משום שלא בומנו ואינו מתכוין אין כאן בל תוסיף בעי כוונה ואיבעית אימא אי רמו מצוה ואין כאן תוספת: זוג א׳ נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסיף דסבירא לן דשבת זמן תפילין דכ"ע לא לעבור בעי כוונה ולא לצאת בעי כוונה והכא שבת על החול למלות תפילין: ועוד בלעבור שלא בזמנו קמיפלגי תנא קמא סבר הישן בשמיני בסוכה ילקה. למוסיף שמיני על השביעי ואנן מיתב יתבינן לא בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לעבור שלא בשמיני בספק שביעי לכתחלה אלא בזמנו בעי כוונה אי הכי לרבי מאיר זוג שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת אחד נמי לא ועוד 6 הישן בשמיני בסוכה הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא ילקה אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא ומאן מכוינן למצות סוכה: מחוורתה כדשנינן שמעת ליה שבת זמן תפילין ר' עקיבא מעיקרה. בשבת זמן ולחו זמן ס דתניא יושמרת את החקה הזאת למועדה תפילין הוא 🕨 קא מיפלגי: ומאן. תנא מימים ימימה א ימים ולא לילות מימים ב ולא דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין דמוקים מתני׳ אליביה: ושמרת את כל ימים פרט לשבתות וימים טובים דברי החוקה. בפרשת קדש לי כתיב והיא רבי יוםי הגלילי ר' עקיבא אומר לא נאמר אחת מד' פרשיות של תפילין: אלא חוקה זו אלא לענין פסח בלבר ואלא הא לענין פסח. דאיירי בה לעיל מינה י דתנן י הפסחר והמילה מצות עשה לימא דלא והאי מימים ימימה משנה לשנה כרבי עקיבא דאי ר"ע כיון דמוקי לה בפסח דמתרגמינן מזמן לזמן. אלמא מדלא לאו גמי איכא כדרבי אבין א"ר אילעאי די דאמר רבי אבין אמר רבי אילעאי כל מקום דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין דלא קא ממעט להו קרא: והא שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה דמנן. בפ"ק דכריתות [דף ב.]: הפסח והמילה. אע"פ שיש בהן כרת אפילו תימא רבי עקיבא יי השמר דלאו לאו השמר דעשה עשה וסבר רבי עקיבא שבת הואיל ואין בהן לאו אלא מצות עשה זמן תפילין הוא והתניא יי ר"ע אומר יכול הן אין מביאין על שגגתן חטאת שאין חטאת באה אלא על לאו דכרת יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל יצאו אות לך לאות על ידך מיְ שצריכין אות יצאו יוהיה ל כדכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה וגו': אלו שהן גופן אות אלא האי תנא הוא לאו נמי איכא. דהא כתיב ושמרת וכל דתניא הניעור בלילה רצה חולץ רצה מניח שמירה אזהרת לאו היא כדר׳ אבין: דברי רבי נתן יונתן הקיטוני אומר אין מניחין תפילין בלילה מדלילה לתנא קמא זמן תפילין שבת נמי זמן תפילין ﴿ דילמא ס"לְ לילה השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה. פי׳ השמר שלא תעשה כן כגון השמר לך פן תכרות ברית וגו׳ (שמות לד) השמר לך פן תנקש וגו' (דברים יב) השמר בנגע הלרעת זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר "לילה (שם כד) שלא יקון בהרתו. השמר זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא דעשה כי האי דושמרת את החוקה: אלא האי תנא הוא דתניא מיכל בת כושי מי שלריכין חות. ימים שישרחל היתה מנחת תפילין הולא מיחו בה חכמים לריכין להעמיד אות על עלמן להכיר שהם מחזיקים בתורתו של הקב"ה ואשתו של יונה היתה עולה לרגל יצאו שבתות וימים טובים שהן עצמן ולא מיחו בה חכמים מדלא מיחו בה אות בין הקב"ה לישראל דכתיב חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה (שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם: הניעור בלילה. שחין לו לחוש שמח

יפיח בתפיליו: רלה מניח. ואינו כמוסיף על המצוה דלילה זמן תפילין הוא ורבנן הוא דגזור שמא יפיח כשהוא ישן: מדלילה לח"ק זמן ספילין. אלמא לא דריש מימים ימימה למעוטי לילות דמוקים לקרא בפסח: שבח נמי זמן ספילין הוא. (ד) מההוא קרא גופיה ממעט שבת: ודילמא סבירא ליה לילה זמן ספילין. דלא דריש מימים ימימה לענין תפילין אבל שבת לאו זמן תפילין הוא ונפקא ליה מוהיה לך לאות כדנפקא ליה לר״ע לעיל דמוקי מימים ימימה לפסח דלא ממעט לילה מימים וקא ממעט שבת מוהיה לך לאות: בת כושי. בת שאול כדכתיב (תהלים ז) על דברי כוש בן ימיני דהיינו שאול כדאמרי׳ באלו מגלחין (מו"ק דף טו:): ולא מיחו בה חכמים. דהוי כתוספת על דברי תורה שפטרה נשים ממלות עשה שהזמן גרמה: של יונה. בן אמיתי: שלא הומן גרמא. אלמא מצות תפילין כל שעה גם בלילה גם בשבת דחי מפקת חד הוי להו זמן קבוע:

דילמא סבר לה בר' יוםי דאמר נשים סומכות רשות. מכאן אר"ת דמותר לנטים לברך על כל מלות עשה שהזמן גרמא אע"ג

דפטורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מסתמא גם מברכת אט"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה כדאמר בסמוך קיימא לן כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעכבין את התינוקות מלתקוע ' דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעכבין כדאמר בסמוך אפ״ה מעשה רב דמיכל בם שאול ואשתו של יונה ועובדא דפרק אין דורשין (חגיגה דף טוז) דהביאנוהו לעזרת נשים כדי לעשות להם נחת רוח ועוד הביא ראיה מהא דאמר רב יוסף בפרק החובל (ב״ק דף פו.) מעיקרא מאן דאמר לי הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו׳ ואם במקום שפטור ועושה אסור לברך אם כן אמאי קאמר דהוה

יכים וכו' פרט לשבתות וי"ט. נראה דאדרש׳ דלאות על ידך דבסמוך קא סמיך ולכאורה אין להניח תפילין בחוה"מ שא"ל אות דאסור במלאכה בדבר שאינו אבד ועוד דחייב בסוכה מכווין למצוה לא עבר: ואיבעים אימא אי סבירא לן. (פי דלכ"ע שבת בחג ובפסח אסור באכילת חמץ וכן פסקו בהלכות גדולות אבל

בירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד) משמע דלריך להניח דגרס החוא גברא דאבד תפילין אתא לקמיה דרב חננאל שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה לספרא זיל הב ליה תפילך ואת כתוב לך דתנא כותב אדם תפיליו לעצמו אתא לקמיה דרב א"ל זיל כתוב ליה להדיא מתני׳ פליגי עליה דרב כותב אדם תפילין לעלמו אבל לאחרים לא רב פתר להניח פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח לאחר המועד אבל לצורך המועד יכול לכתוב אף לאחרים וכן עמא דבר עוד מביאין ראיה מספ"ק דבילה

(דף טו.) גבי משלחין תפילין: ושמרת את החוקה הואת.

מכאן אור"ת דאפי׳ בני מערבא חי דהוו מברכין כשהיו חולנין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא כשחולן סמוך לחשיכה משום דלילה לאו זמן תפילין הוא דאהא כתיב חוקה מיהו לא קי"ל הכי ואין לריך לברך אפי׳ חולצן משום לילה דקי"ל כר׳ עקיבא דאמר לא נאמרה חוקה זו אלא לענין פסח בלבד ובהקומן רבה (מנחות דף לו.) פסקינן דלילה זמן תפילין עד שעת שינה ורב אשי ורבינא מסקי התם הלכה ואין מורין כן אלא כל הלילה זמן תפילין כרבי

נקיבא דשמעתין: השמר דעשה עשה. ואפי כ׳

יוחנן דאמר בהקומן רבה (מנחות דף לו:) השמר דעשה נמי לאו הוא ולהכי המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בלאו מודה הוא שאם לא הניח ביום שאינו לוקה דלענין הנחת היום השמר דעשה עשה הוא כמו לענין עשיית פסח דאמר הכא דהוי עשה משום דהוי קום עשה ודוקא לענין הנחת תפילין בלילה קאמר ר' יוחנן דלאו הוא דהוי כמו השמר בנגע הלרעת דחשיב ליה לאו בפ׳ אם לא הביא (שבת דף קלב:) אע"ג דכתיב לשמור ולעשות משום דפירושו לחו הוח

השמר שלא תקוך: מיבל בת כושי היתה מנחת תפילין. בפסיקתא [רבתי

פכ״ב שן דר׳ חזקיה בשם ר׳ אבהו אמרו אשתו של יונה הושבה מיכל בת כושי

מיחו בה חכמים מה שפי׳ בקונטרם דאי מלות עשה שהזמן גרמא הוא היו מוחין בידה שנראה כמוסיפה אין נראה לר"י דהא ר' יהודה לית ליה נשים סומכות רשות ושמעינן ליה בפ"ק דסוכה (דף ב:) דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה וז' בניה ומיהו יש ליישב דמשום בניה היתה יושבת ולא מיחזי כבל תוסיף אי נמי משום דשמעינן ליה לרבא בפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח:) דלעבור שלא בזמנו בעי כוונה ולגבי אשה דלא מיחייבא הוי כשלא בזמנו (כ) דכיון דלא מיכווני לה לא עברה אך נראה דוחק ונראה לפרש דטעמא למ"ד (ו) דלא הוי רשות משום דתפילין לריכין גוף נקי ונשים אין זריזות ליזהר ועלייה לרגל משום דמיחזי כמביאה חולין לעזרה או משום ראיית פנים בעזרה שלא ללורך ותקיעת שופר וסמיכה נמי דמעכבין למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחזי מוסיף אלא משום דתקיעה דוחה שבת וסמיכה אפי׳ בהקפת יד מיחזי כעבודה בקדשים:

כרבי

מלאכה דרבנן היא כדאמר בפ' כיסוי הדם (חולין דף פד:) דאין וודאה

בו ישמות, שמייה הלאו היא, כר׳ אבין א״ר אלעאי. הנה גם פסח יש בו לאו. ופרקינן ר׳ עקיבא סבר שמירה דלאו הוא לאו. והאי שמירה דעשה הוא. וסבר ר׳ עקיבא שבת זמן תפילין, והתניא כו׳. ונתברר כי ר׳ עקיב׳ סבר שבת לאו גופה אות היא. אבל לילה זמן תפילין היא, מדקאמר פרשה זו כולה בפסח נאמרה. ואתינן למפשט דר' נתז הוא היא. מדקתני היה (נוער) [ניעור] בלילה רצה חולץ רצה מניח. ש"מ דלילה זמן תפילין היא סבירא ליה. ודחינן להא דוקיא. אלא האי תנא הוא דתניא מיכל בת שאול היתה מנחת תפילין (בלילה) ולא מיחו בה חכמים. לאו משום דסברי תפילין מצות עשה שלא הזמז גרמא היא. כלומר זמנם בכל יום ואפי׳ בשבתות

וימים טובים, לפיכך לא מיחו בה חכמים, ש״מ דשבת זמן תפילין סבירא

להו. ודחינן, ודילמא חכמים סבירא להו